

A photograph showing a group of cranes in a field. The cranes are in the foreground, standing in a line across a field of dry, brown grass. Behind them is a lush green field, and in the background, there is a dense forest of trees with green and some autumn-colored foliage. The sky is not visible.

Héél véél duizenden Kraanvogels

Onvergetelijke ervaringen bij het Lac du Der

Sinds enige tijd bestaat er een vrij hechte groep mensen, leden van de VWGZKL, die zich laten verwennen met vogelreisesjes in binnen- en sinds 2013 ook het buitenland met inmiddels lange weekenden. Onlangs vertoefden meer dan twintig vogelaars van onze werkgroep in het kraanvogelgebied van het Lac du Der in Frankrijk.

Een viertal actieve leden van de werkgroep organiseert deze feestelijke uitstapjes, waarin de deelnemers min of meer in een gespreid bedje terecht komen. Onderkomen, eten en drinken, gebiedskennis - uiteraard met informatie over wat er te verwachten valt -, minutieus bijgehouden lezingen, meest-

al in een gemeenschappelijke ruimte op de verblijfslocatie - of zoals tijdens onze eerste gezamenlijke dis in een vol met Russische kitsch behangen restaurantje, gerund door een Russisch/Oekraïns paar, jazeker - en toch konden wij ons als gewone vogelaars gedragen. Deze lezing, verzorgd door Evert en Johan,

Foeragerende **KRAANVOGELS** in dromerig landschap. Foto: Freek Kamst

begeleidt door sheets, foto's etcetera, werd door de eigenaar van het restaurant met welhaast open mond gevolgd. Evert eiste natuurlijk met zijn steenkolen Frans gepaste aandacht op. Heerlijk! Zo'n trip legt eigenlijk alleen maar het accent op de lol; veelal vogellol, en dat is prettig. Margot Veen, Ed Hoek, Evert van Huijssteeden en Johan Stuart, zo heten deze organisatoren.

Natuurlijk vooraf te weinig slaap genomen, want we gaan een reisje maken; van huis weg. Toch begon de dag goed:

een zingende Tjiftjaf in mijn achtertuin, nota bene een soort die we niet in Frankrijk zouden waarnemen. Frankrijk was het te bezoeken land, kaartnummer 3016SB (IGN) Wassy, Montier-en-Der, Lac du Der-Chantecoq. Kraanvogels het doel en alles wat we maar tegen zouden komen. We hebben een lijst weten samen te stellen van 95 soorten.

Voorafgaand aan dit lange weekend heb ik me geen goede voorstelling kunnen maken van wat we konden verwachten. Foto's op het internet heb ik niet beke-

ken. Meestal doen die pas recht, als er een echt beeld bij is. Afgaand op wat Ed me vertelde over zijn indrukken bij een eerder bezoek, met alle respect, ook hierbij kon ik me niet echt goed voorstellen hoe het zou zijn. Ik ben blij dat ik het weekend mee heb kunnen maken!

Donderdag 30 oktober

Het vertrek leverde enige vertraging op voor twee auto's, maar eenmaal op weg - en ja, het moet gezegd worden, Evert reed het grootste gedeelte van de reis, en dat beviel uitstekend - zat de sfeer er goed in. De voorpret enige duizenden Kraantjes te gaan zien en de gewone meligheid, die onherroepelijk toeslaat als je file rijdt, als het monotone van het rijden op snelwegen langer duurt of als

je plots geconfronteerd wordt met de lunchpakketjes van medereizigers. Goed bezig zozegd! Als de TomTom stem 'Heleen' zich dan met een persoonlijke toets gaat moeien met onvoorziene kleine probleempjes door met gespeelde oprechte bezorgdheid te zeggen: "Pas op hoor, een scherpe bocht naar links" of "ik zou omkeren hoor, kan dat?", dan helpt dat om de sfeer te behouden.

Onderweg was veel trek van lijsters, voornamelijk Koperwieken en Zanglijsters te zien, afgewisseld met Veldleeuwvinken en Vinken. In België was een schroevende Bruine Kiekendief samen met twee Buizerds begeleider van onze lunchpauze, diep in Frankrijk de eerste Rode Wouw, overal op de akkers Roe-

Vogelwerkgroep vol in actie. Foto: Evert van Huijssteeden

Een vlucht [KRAANVOGELS](#). Foto: Evert van Huijssteeden

ken. De afspraak was dat we de andere leden van de groep op de verblijfplaats zouden ontmoeten en dan voor zonsondergang een trip zouden maken naar het Lac voor een eerste kennismaking met de Kraanvogels. Uiteindelijk is dat alleen gedaan door de inzittenden van de auto waar Annemiek, Evert, Peter Davids en ik zelf deel van uit maakten. Door eerder genoemde file's en een zoektocht in Reims naar een benzine-station besloten we om direct door te rijden naar de eerste locatie aan het Lac du Der.

Films met eindeloze stromen Gnoes en Zebra's - jaloezie opwekkende beelden - die zie je hier in Europa niet. Is het dan wel zo dat al die grijze kraanvogelruggen indruk kunnen maken? Ja, dat is zo, steeds opnieuw was het zo. Niet

zozeer het feit dat we grote aantallen op de grond zagen, zeker ook die schier eindeloze aantallen, die van alle kanten overkwamen. In Nederland voor mij bijna een schaamsoort met maar één waarneming, nota bene op Texel, en dan nu bij de eerste kennismaking met kraantjes meteen een vlucht van een vijftigtal vogels, als voorafje, niet veel later gevolgd door de eerste duizendtallen.

Wat hielp was dat het kennelijk eens tijd werd om records te verbeteren. Tijdens de lezing 's avonds vernamen we dat er op de grote slaappleats bij Berlijn ruim honderdduizend Kraanvogels gearriveerd waren. Het deed ons enigszins vertwijfeld afvragen wat we zouden gaan meemaken. We hoopten op mooie aantallen. Die kregen we!

Tijdens ons weekend en in de dagen daarna worden meerdere recordtellingen gedaan door de plaatselijke tellers, zie daarvoor het internet.

Vrijdag 31 oktober

Deze dag gebruikten we om allerlei locaties langs vooral de zuidkant van het meer te bezoeken. Evert als improviserende reisleader, niet te beroerd om aanpassingen in het programma te maken. Een beetje zoals het zich aandiende, vooral Kraanvogels volgend, welke zich overal en nergens op de akkers ophielden. Opvallend was hoe schuchter en dus moeilijk benaderbaar de vogels waren. De soortenlijst groeide langzaam, maar wel met soorten die voor de meesten onder ons niet zo alledaags waren. Waterpiepers lieten zich goed zien, een adulte Geelpootmeeuw, Groenpootruiter, Grote Zilverreiger, maar ook Blauwe Reiger, Kleine Zilver-

reiger met enkele stuks, ergens een door mij gemiste Koereiger, Zilverplevier, Kneu, Graspieper, op het water Fuut en Dodaars, Pijlstaart, Winterlingen in grote aantallen, Smienten bescheiden aanwezig, Krooneenden met hun koppen fantastisch matchend in het herfstige landschap, Krakeend, Wilde Eend, Kuif- en Tafeleend en al enkele Grote Zaagbekken, Brilduikers en Knobbelzwaan op meerdere locaties. Verder een grote groep Bonte Strandlopers, samen met een tiental Kempnhanen op een drooggevalen rug. Het verstervende geluid van de roep van Wulpen. Wat betreft de roofpieten bleef een stille wens onvervuld: geen Zeearend voor ons dit weekend. Wel Torenvalk, overal en nergens opduikend, net als Sperwer. Verstoken bleven we van de Havik, maar wel zagen we een voortjakkerend Smelleken, wiens blauwe rug over de bruinige akkers goed te volgen

Een welhaast artistieke impressie. Foto: Monica Bronkhorst

was. Imponerend was de verschijning van een Slechtvalk, een dame, die voor veel onrust onder het eendenvolk zorgde. Prachtig hoe ze zich open en bloot ophield op één van de vele boomstronken van Eiken, welke bomen naamgever zijn van het gebied (zie het internet). In de bomen rondom het gebied overal groepen Aalscholvers. Het meer blijkt enorm visrijk te zijn en dat was te merken aan de aantallen.

Later op de middag werd geborreld aan het meer. Voor de gang naar het restaurant werd nog even een blik geworpen op de plek, waar we donderdagavond begonnen. Dezelfde ervaring; stil makend en dan is er gelukkig altijd wel iemand die iets moet tellen: ruim 200 Grote Zilverreigers, oranje oplichtend in de late middagzon, kwamen in kleine groepjes over ons heen vliegen, onderweg naar hun slaappleatsen.

Hierna de gang naar het restaurant, dat bij aankomst gesloten bleek. Men was in eerste instantie enigszins verast door die Ollanders, die een uur eerder dan op de afgesproken tijd arriveerden. Met enig improvisatietalent, althans, men deed de kachel aan (een supersonisch aandoende föhn in een enorme bijschuur van het restaurant), lukte het toch om ons een plek te geven. Aanvankelijk koud en kil, even later was alles goed, zaten we goed en ook zo bedoeld en met een uitstekende maaltijd. Naborrelen met een goed gesprek en voldaan naar bed. En wel op tijd, want vroeg opstaan was een volgende opdracht.

Zaterdag 1 november

5.30 uur opstaan, voor zonsopkomst aan de boorden van het meer zijn. De keuze waar te gaan staan lijkt moeilijk te bepalen. Enige spanning was er wel: wat ga je zien als de zon opkomt.

De geluiden, die ontstaan naarmate het lichter wordt; het is eigenlijk onbeschrijfelijk, een aanzwellende kakafonie aan Kraanvogel. Verbazingwekkend is de gelaagdheid, het niet aflatende getoeter van de adulte Kraantjes met het gepiep van de juvenielen, de roepjes van Graspieper en hoger van Veldleeuweriken er door heen, het verre gemompel van Aalscholvers. En dan wordt het licht en zie je ze langzaam van contour tot werkelijkheid worden.

Grote groepen dwars door elkaar, langs elkaar, eenlingen, van alle kanten, in mooie V's, in rommelig ogende slierten, allemaal met één duidelijk doel: doortrekken naar de overwinteringsgebieden in Spanje of Noord Afrika, of naar de akkers in de omgeving om te vreten.

Na deze onvergetelijke ervaringen werd koers gezet naar een aanliggend gebied met twee kleine meertjes in een bosgebied, het Bois du Der. Groene Specht, Grote Bonte Specht, Grote Lijster, Boomklever op de weg naar een kijkhut. Daar werd volop genoten van joekeles van Beverratten, IJsvogels die zich goed lieten zien, en een paar kleine rietvarkentjes, die verschenen op bevel en zich als ware Waterrallen lieten aanschouwen, het mannetje de borst oprichtend en de hals strekkend en daar ging ie los, fantastisch! Later, bij een volgend kijkpunt enorme aantallen Grote Zilverreigers.

Voorafgaand aan het volgende bezoek aan ons laatste restaurant, een alle-daags Franse gelegenheid met een degelijke maaltijd, werd op het kampelement gerelaxed. Dus niet helemaal: Middelste Bonte specht werd gezien evenals Grote Gele Kwikstaart, Boomkruiper, Boomklever en die prachtige Zwarte Mees.

Zondag 2 november

Het weekend werd besloten met een bezoek aan de noordkant van het Lac. Opnieuw die weidsheid, de bijna wadenachtige indruk, die de vlakten maakten. Bij iets zorgvuldiger kijken bleef het beeld vervreemdend: begroeiingen, die normaal zijn langs grote rivieren, hier verspreid over grotere vlakten. In het voorjaar nog helemaal overspoeld, nu in het najaar haar bescheiden pracht etalerend met onder meer Klein Vlooienkruid. Ikzelf vond het leuk om naast elkaar Echt Bitterkruid en Dubbelkelk te zien bloeien, nauw aan elkaar verwant, de eerste bekend van onder andere kalkrijke duinen, de laatste vooral van Zeeuwse bermen. Gelukkig ook Groenpootruiter, Waterpiepers, een slapende Watersnip op een steiger. Afscheid nemen op de parkeerplaats, elkaar een goede reis wensen, werd zakelijk onderbroken door de opmerking dat er vijf Rode Vrouwen op schootsafstand langs waperden, wellicht dezelfde vijf die we al op vrijdag zagen ergens boven het meer. Hoe mooi kun je afsluiten?

Ik denk aan mijn tuintjif, daar waar het lange weekend mee begon. Je kunt je afvragen of je dat beeld zou willen inwisselen voor die stilte van het landschap, de overweldigende Serengetti aan Kraanvogels daaroverheen, in de haag onder aan de dijk een roepende Vuurgoudhaan, de Veldleeuweriken die in kleine groepjes geregeld passeerden, grotere vluchten Houtduiven van enkele honderden. Ik had het niet willen missen. Ik dank de organisatoren - en dat doe ik bij uitzondering - op mijn blote knieën voor dit prachtwoekend.

Het volgende uitstapje is inmiddels in de maak. Weest alert en dan erbij, want naast de vogels belooft het landschap ook hier weer van alles. Het zal in Nederland zijn en in het voorjaar. Mijn suggestie zou eind april zijn. Zie voor nadere informatie elders in deze Fitis en de website van de vogelwerkgroep.

■ *Bert van der Kruis*

Basiscursus vogelherkenning 2015

In het voorjaar van 2015 start weer een basiscursus vogelherkenning. Met zes cursusavonden en vijf excursies kunt u uw vogelkennis op een flink peil brengen. De data zijn nog niet precies bekend, maar waarschijnlijk zijn de bijeenkomsten op maandag of donderdag. We starten in februari en eindigen in mei. De kosten bedragen enkele tientjes. Heeft u belangstelling? Geef dan uw e-mailadres door aan Claudi Boersbroek, claudiboersbroek@kpnplanet.nl. U krijgt dan bericht over het rooster.